

Кобетяк Андрій Романович

Вплив президентів України на формування ідеї Єдиної Помісної православної церкви

УДК 322:2

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-4.6>

Кобетяк Андрій Романович
кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософсько-
історичних студій та масових
комунікацій
Державного університету
«Житомирська політехніка»
вул. Чуднівська, 103, Житомир, Україна

Актуальність теми полягає у необхідності дослідження державно-церковних відносин в Україні за період незалежності, що підкріплено багатьма факторами та причинами. Проаналізовано сучасні вектори політики державної влади у релігійній сфері. Встановлено, що у політичній системі України, одним із видів політичних інститутів, який впливає на сферу державно-релігійних відносин є інститут Президента України. Вказано, що сучасна політична ситуація в Україні свідчить про глибоку кризу у відносинах у багатьох сферах суспільного життя, в тому числі і в міжконфесійних відносинах. **Мета статті** – висвітлити проблеми політичного впливу інституту Президента у період становлення Української державності та імплікувати це знання на реалії сучасного суспільства. **Методологічними засадами** дослідження стали історичний та порівняльний методи, компаративний підхід, традиціоналізм, герменевтика, релігійна антропологія, філософський символізм, методи аналізу та синтезу. **Результати дослідження.** Православна церква є домінуючою конфесією в Україні, однак сьогодні перебуває у стадії розділення на різні юрисдикції. Доведено, що об'єднання розділених гілок українського православ'я сприятиме консолідації українського суспільства, особливо в умовах наявності відкритої зовнішньої агресії. Встановлено, що саме інститут президентства відіграє винятково важливу роль у державній політиці в релігійній сфері. У статті проаналізовано, що українські Президенти активно брали участь у релігійній політиці держави та сприяли формуванню Єдиної Помісної церкви. Саме Президент є гарантом додержання Конституції України, в тому числі і забезпечення права на свободу совісті і віросповідання та їх дотримання. Проаналізовано, що Президент може вносити на розгляд Верховної Ради України законопроекти, які регулюють суспільні відносини у релігійній сфері; наділений правом підготовки і внесення проектів указів і розпоряджень, які визначають вектор релігійної політики; створення консультативно-дорадчих органів у сфері релігійних питань. Тому формування Єдиної церкви має відбуватися на базі конструктивного діалогу між владою, конфесіями та суспільством.

У дослідження зазначається, що проблема формування Єдиної православної церкви в Україні сьогодні є нагальною та стоїть надзвичайно гостро. Встановлено, що статус Єдиної незалежної церкви впливає на питання національної безпеки, міжнародного визнання, геополітичного впливу, консолідації українського суспільства, уніфікації самоідентифікації українських громадян та важливий конфліктогенний чинник. Отже, важливим фактором консолідації розділеного українського суспільства є церква, тому державна політика у цій сфері повинна бути направлена на підтримку проєкту Помісної церкви. Самостійно церквам не вдалося об'єднатися за тридцять років незалежності. Відтак необхідне жорстке державне регулювання процесу налагодження міжконфесійного діалогу та взаємодії на шляху до повного об'єднання.

Ключові слова. Політичний інститут, церква, Президент, закон, політичний вплив, міжнародні відносини.

Вступ. Політична сфера є соціальним простором, який утворюється шляхом впорядкування організованих взаємовідносин між людьми. Забезпечувати стабільність такої організації покладено на політичні інститути, які формувалися впродовж тривалого історичного розвитку і виражали політичні інтереси певних соціальних груп. Особливістю політичних інститутів є їх легітимність. Як інститути державної влади вони є легітимними за походженням діяльність яких регламентується законодавством яке визначає їхні повноваження та функції.

У політичній системі України, одним із видів політичних інститутів, який впливає на сферу державно-релігійних відносин є інститут Президента України. Президент є гарантом державного суверенітету і територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина в Україні, забезпечує національну безпеку держави діючи на захист її національних інтересів. Водночас як Глава держави він має мож-

ливість формувати напрямки державної релігійної політики та її реалізації. Зокрема, Президент України зобов'язаний забезпечувати право на свободу совісті і віросповідання та їх дотримання; вносити на розгляд Верховної Ради України законопроекти, які регулюють суспільні відносини у релігійній сфері; наділений правом підготовки і внесення проектів указів і розпоряджень, які визначають вектор релігійної політики; створення консультативно-дорадчих органів у сфері релігійних питань; Президент України встановлює президентські відзнаки та нагороджує ними видатних релігійні діячів.

Мета статті полягає у висвітленні трансформаційних процесів інституту президентства та його значенні у сучасній державній політиці у сфері релігії. Всі президенти за історію незалежності України вносили власні законопроекти та провадили оригінальну політику щодо православних церков. Тому, увагу дослідження зосереджено саме на спробах державного регулювання та спроби налагодження міжкон-

фесійних та державно-церковних відносин. Завданням дослідження є спроба напрацювання нового, альтернативного підходу до проблеми впливу та державного регулювання інститутом президенства в Україні державної політики у релігійній сфері.

Методи дослідження. Відсутність розробленої методології та значний політичний інтерес призводить до появи нових теорій і систем державно-церковної взаємодії. Напрацювання нових підходів у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі щодо можливих напрямків гармонізації та синхронізації взаємовідносин між державними і релігійними інститутами, стимулюють необхідність систематизації наявних та нових методологічних напрацювань. Прикметним, на наш погляд, є розмежування методів з досліджуваної тематики на групи які дозволять скласти цілісне розуміння предмету державної релігійної політики та автокефальної проблематики: загальнонаукові, спеціальні та міждисциплінарні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стан наукової розробки обраної теми сьогодні неоднозначний. Тисячі виступів, публічних заяв та офіційних листів самих українських Президентів та державних чиновників вищого рангу. Важливо відзначити, що окремі державні лідери, наприклад В. Ющенко та П. Порошенко не приховували приналежності до УПЦ Київського патріархату (ПЦУ). В той час В. Янукович відверто підтримував Московський патріархат. Значною мірою це впливало на державну політику щодо «привілейованої» та «ворогуючих» церков. Звідси констатуємо наявність конфесійно ангажованої літератури та відповідних законопроектів. Дзеркальними до політики держави є позиція провідних українських ієрархів різних конфесій. Полеміка та дебати між ієрархами різних конфесій призводить до перекручування та викривленого трактування давніх канонів та історичної церковної практики. Маємо констатувати, що підписання Томосу для України в черговий раз привернуло увагу ієрархії та світських вчених зі всього світу.

Класична наукова база для обґрунтування проблеми автокефального устрою, канонічної території та державно-церковних взаємин в цілому розкривається у працях відомих вітчизняних дослідників та каноністів І. Власовського, О. Киридона, П. Кралука, О. Лотоцького, Ю. Мулика-Луцика, О. Сагана, Л. Филипович, Ю. Чорноморця та інших, які неодноразово звертали увагу на проблематику державної влади та її впливу на церковну парадигму. Сюди ж варто віднести вчених зі світовим іменем: В. Асмуса, Д. Бінгема, А. фон Гарнака, Й. Гофманна, Й. Зізіуласа, І. Ісиченко, Дж. Робертсона, А. Карташева, Є. Кесарійського, Н. Мілаша, Є. Смірнова, С. Смірнова, К. Скурата, К. Уера, Ф. Успенського та інших.

Про важливість та актуальність обраної теми свідчить низка сучасних дисертаційних дослі-

джень, наприклад, В. Бутинського, М. Гергелюка, А. Дідківського, Є. Заремби. Особливо важливими та ґрунтовними є праці вітчизняного науковця, який є одним із найвідоміших ідеологів української автокефалії у сучасному православ'ї, архімандрита Кирила (Говоруна) [3].

Необхідно засвідчити вагомий науковий, політичний та теологічний аспект актуальності обраної проблеми, а також наявність низки ґрунтовних праць з теми. Однак, сьогодні проблема взаємозв'язку держави і церкви в Україні, можливі моделі їх співпраці та місце у цьому діалозі саме інституту Президентства залишається маловисвітленим та фрагментарними. Відтак, наявність ряду малодосліджених наукових проблем, зокрема обраної, щодо структури і моделей державно-церковної взаємодії та ролі українських президентів у релігійній політиці держави значно актуалізує навколо автокефальну тематику.

Результати. Діяльність першого Президента України Л. Кравчука торкалася питання реалізації політики у сфері релігійних відносин державної влади та церковних інституцій. Перебуваючи в ЦК Компартії України Л. Кравчук керував ідеологічним напрямком, який поширював атеїстичну пропаганду і всіляко вів боротьбу з релігією. Натомість, політичні події 80-х – початку 90-х рр. XX ст. зумовили трансформацію підходів у ставленні до релігії – від боротьби до сприйняття і відродження. За каденцією Л. Кравчука 23 квітня 1991 р. був підписаний Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації», який був спрямований на забезпечення права свободи совісті і віросповідання. Політика першого президента у сфері державно-церковних відносин сприяла формуванню нового підходу у виборчій технології за яким релігія розглядалася як інструмент досягнення політичних цілей.

Вперше питання Помісної Православної Церкви пролунало під час президентської компанії 1991 р. на Всеукраїнському міжрелігійному форумі, який проходив з ініціативи Л. Кравчука. Кандидат на президентський пост звернувся до представників релігійних організацій з необхідністю побудови незалежної церкви, яка функціонувала у незалежній Україні. Однак у президентській програмі Л. Кравчука це питання не підіймалося зумовлюючи формування спекулятивних тенденцій політиків у сфері релігії. У результаті Президент України опинився в умовах існування двох паралельних православних церковних структур, які відроджувалися та наявним конфліктом між православними і греко-католиками, спричинений політизацією релігії.

Ідея створення незалежної Української православної церкви, яка була б наближеною до влади не полишала Л. Кравчука впродовж тривалого часу. Він особисто звертався до Московського патріарха Алексія II з проханням надання автокефалії Українській православної церкві, однак Росія всіляко

намагалася втримати у власному силовому полі церковний Київ [5, с. 201].

Релігійну політику Президента України Л. Кравчука оцінюють недвозначно. З одного боку він сприяв процесам релігійного відродження, побудові відносин держави і церкви, прагненням створення єдиної Помісної православної церкви. Багато цих процесів містило політичну складову і було спрямовано як на розв'язання релігійних проблем, так і на підвищення його власного авторитету в релігійних колах. Натомість безпринципність Кравчука призвела до фіаско у становленні Української помісної православної Церкви, припиненню міжцерковного протистояння, повноцінному забезпеченню право на свободу совісті і віросповідання.

Релігійній політиці в Україні за президентства Л. Кучми приділялася значна увага. У передвиборчих програмах на посаду Президента України 1994 р. Л. Кучма декларував «рівне відношення держави до усіх релігій і конфесій та неутручання органів влади у їх справи» [12]. Зауважимо, що на відміну від свого попередника Л. Кравчука, Кучма надав електорату детальний план розбудови державно-церковних відносин, засвідчивши розуміння ролі релігії у політичній сфері. Однак спрямованість політики Президента на гармонізацію відносин з Росією відобразилася на питанні незалежності української церкви. Якщо Л. Кравчук у релігійній політиці орієнтувався на УПЦ КП, натомість Л. Кучма відкрито підтримував УПЦ МП. Президент відкрито демонстрував прихильність до митрополита Володимира (Сабодана), систематично відвідував храми та був присутнім на богослужіннях церкви. Більше того, Л. Кучма нагороджував священнослужителів УПЦ МП державними нагородами та сприяв поверненню культових будівель і майна під юрисдикцію цієї церкви. Подібної політики дотримувалося й найближче оточення Президента, зумовлюючи тенденцію політикуму демонструвати свою релігійну приналежність для дивідендів на наступних виборах.

Публічно підтримка УПЦ МП не завадила Л. Кучмі реалізовувати принцип рівності релігій, віросповідань та релігійних організацій перед законом. Він уперше започаткував традицію участі релігійних діячів в інавгураційних заходах Президента України.

Значну увагу Л. Кучма приділяв питанню єдності та незалежності українського православ'я усвідомлюючи політичну необхідність держави у наявності незалежної церкви: «Існує здається 15 православних держав. І лише Україна та Білорусь немає автокефальної Церкви. Білорусь, зрозуміло. Вона входить до союзу з Росією. А Україні сам Бог велів мати свою Помісну Церкву» [10, с. 109]. Підтримуючи тісні відносини з ієрархами УПЦ МП Л. Кучма сподівався, що це дозволить отримати автокефалію від РПЦ.

Пріоритетним напрямком релігійної політики Президента України В. Ющенка було створення єдиної Помісної Церкви. У своїй передвиборній програмі він особливо увагу акцентував «сприяти єдності народу України, орієнтації суспільства і держави на загальнолюдські цінності, який житиме по Божому і людському закону» [7, с. 204]. У сфері державно-церковних відносин він продовжував розвивати політику Л. Кравчука та Л. Кучми побудовану на партнерських засадах.

Як і попередні президенти В. Ющенко відкрито декларував приналежність і прихильність до УПЦ КП, беручи участь у богослужіннях цієї церкви сприяючи побудові стосунків з патріархом Філаретом, якого називав «духовним провідником». Проте особистісна конфесійна приналежність не завадила президенту вести продуктивний діалог з УПЦ: «ця співпраця в меншій мірі, ніж раніше, залежать від персональних симпатій чи антипатій того чи іншого політика» [12].

Релігійна політика була важливою складовою діяльності Президента України В. Януковича. Незважаючи на декларування рівних прав і можливостей для усіх релігійних організацій та конфесій, він створив сприятливі умови функціонування УПЦ. Пізніше, вже неприховано, В. Янукович демонструє свою конфесійну приналежність і прихильність до УПЦ, яка підтримувала його президентських виборчих кампаніях. Відкрите лобювання інтересів ієрархів Московського патріархату було зумовлено політичними мотивами: «завжди православна церква розглядалась як електорат для влади. Вона любить опиратися на священнослужителів для того, щоб досягати свої політичні цілі» [2, с. 152].

Питанням утворення єдиної української помісної церкви В. Янукович особливо не переймався. На відміну від своїх попередників питання про автокефалію президент не порушував перед російським патріархом Кирилом та Вселенським патріархом Варфоломієм. Релігійна політика В. Януковича піддавалася жорсткій критиці з боку представників різних конфесій та релігійних організацій.

До процесу автокефалізації активно долучився Президент України П. Порошенко, який надіслав Варфоломію особистого листа й підтвердив прагнення політичної еліти якнайшвидше врегулювати релігійні проблеми української церкви. У своєму повторному зверненні від 17 квітня 2018 р. Президент України висловив прохання надати православної церкві в Україні Томос про автокефалію. Очільник держави був переконаний, що саме такий крок зміцнить релігійну свободу та міжконфесійний мир в Україні, посилить права й свободи громадян, довершить утвердження незалежності й самостійності України в духовному вимірі, піднесе на нові висоти авторитет Вселенського патріарха серед українців [4].

Ініціативу П. Порошенка до Вселенського патріарха Варфоломія щодо надання автокефалії українській церкві було підтримано спеціальною постановою Верховної Ради України від 19 квітня 2018 р. До того ж постанова містила підписи усіх ієрархів УПЦ КП, УАПЦ, а також двох представників УПЦ МП.

Активна позиція політичних сторін України не залишилася без відповіді з боку Вселенського патріарха. Зважаючи на численні звернення Президента України, Верховної Ради України та ієрархів українських церков, Варфоломій взяв на себе ініціативу розв'язання церковного питання [3, с. 341]. Він розпочав комплекс процедур, спрямованих на надання автокефалії православної церкви в Україні.

15 грудня 2018 р. Собор ухвалив історичне рішення про об'єднання українських православних церков в єдину релігійну організацію – Православну церкву України. Одночасно було затверджено Статут ПЦУ й обрано її Предстоятеля – «Митрополита Київського і всієї України» Епіфанія. Вселенський патріарх Варфоломій запросив очільника новоутвореної церкви до Стамбула для вручення йому Томосу про автокефалію (на врученні Томосу також були присутні Президент України П. Порошенко та Голова Верховної Ради України А. Парубій). Нарешті 5 січня 2019 р. у Стамбулі Вселенський патріарх Варфоломій підписав історичний документ, а наступного дня урочисто вручив його митрополиту Київському і всієї України Епіфанію. Отже, тривала боротьба українського православ'я за автокефалію завершилася підписанням і врученням Томосу.

Висновки. Отже, інститут президентства в цілому є ключовим елементом української політики як всередині країни, так і на міжнародній арені. Перші українські президенти брали вагому участь у формуванні самої ідеї щодо створення Єдиної національної незалежної православної церкви. Тотальний вплив Московського патріархату призвів до негативних проросійських наративів, особливо на Півдні та Сході країни. Розділеність українського православ'я на різні юрисдикції є вагомим конфліктогенним фактором що роз'єднує молоде несформоване українське суспільство. Маємо констатувати певну непослідовність дії українських державних лідерів. Л. Кучма хоча і говорив про необхідність власної православної церкви, однак не прикладав для цього жодних зусиль. Новий етап боротьби за Вселенське визнання українського православ'я у незалежному статусі розпочав В. Ющенко, однак на той час бажаної мети не було досягнути, а його наступник кардинально змінив вектор державної політики, в тому числі і у релігійній сфері. Таким чином, єдина Помісна церква – це вірний крок на шляху формування нового вітчизняного громадянського суспільства за європейським зразком. Інститут президентства в Україні намагається формувати партнерські відносини з різними

конфесіями відповідно до Конституції України й не надаючи переваг та преференцій жодній із релігійних організацій. Такий підхід може стати запорукою успіху у реалізації ефективної державної релігійної політики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Варфоломій, патріарх. «Я – не «Східний Папа». Інтерв'ю із Константинопольським патріархом Варфоломієм. РІСУ, 28.02.2019. URL : https://risu.ua/ya-ne-shidniy-papa_n96699.
2. Гергелюк М. Канонічні та еклезиологічні засади автокефального устрою церков у структурі Вселенського православ'я: історичний контекст. Дис. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук. Спеціальність 09.00.11 – релігієзнавство. Чернівці, 2014. 199 с.
3. Говорун С. Теоретичні засади православної еклезиології у її історичному розвитку. Дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософських наук. Спеціальність 09.00.14 – богослов'я. К., 2019. 623 с.
4. Документи Святого і Великого Собору Православної Церкви. Крит, 2016. К.: Відкритий Православний Університет Святої Софії Премудрості, ДУХ І ЛІТЕРАТУРА, 2016. 112 с.
5. Кирило (Говорун), архімандрит. Риштовання Церкви: вбік постструктуральної еклезиології. Переклад з англ. О. Паканич. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2019. 312 с.
6. Олександр (Драбинко), митрополит. Українська Церква: шлях до автокефалії. До дискусії навколо канонічного статусу, богослужбової мови та історії Української Церкви. Київ: Фонд пам'яті Блаженнішого Митрополита Володимира, ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. 684 с.
7. Рудич Ф., Балабан Р., Дергачов О. Україна у сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти: монографія. Міжрегіональна академія управління персоналом, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. Київ : МАУП, 2002. 487с.
8. Саган О. Вселенське православ'я: суть, історія, сучасний стан. Київ: Світ Знань, 2004. 912 с.
9. Саган О. Національні прояви православ'я: український аспект. Київ: Світ Знань, 2001. 256 с.
10. Papkova I. The Orthodox Church and Russian Politics. New York : Oxford University Press, 2011. 265 p.
11. Philip (Saliba), metropolitan. Canon 28 of the 4th Ecumenical Council – Relevant Or Irrelevant Today? : *Talk given at the Conference of the Fellowship of St. Alban and St. Sergius held at St. Vladimir's Seminary, June 4-8, 2008.* URL: <http://www.aoiusa.org/2009/09/canon-28-of-the-4th-ecumenical-council-relevantorirrelevant-today-met-philip-saliba>.
12. Sanderson C. W. Autocephaly as a function of institutional stability and organizational change in the Eastern orthodox church. University of Maryland, College Park, 2005. 196 p.

REFERENCES:

1. Varfolomiy, patriarch. (2019) «YA – ne« Skhidnyy Papa» [“I am not the Eastern Pope.”]. *Interv'yu iz Konstantynopol's'kym patriarkhom Varfolomiyem*. RISU. Retrieved from: https://risu.ua/ya-ne-shidniy-papa_n96699. (accessed 15 January 2021).

2. Herheliuk M. (2014). Kanonichni ta ekleziolohichni zasady avtokefal'noho ustroyu tserkvy u strukturi Vselens'koho pravoslav'ya: istorychnyy kontekst. [Canonical and ecclesiological foundations of the autocephalous organization of churches in the structure of Universal Orthodoxy: historical context]. (PhD dissertation). Chernivtsi. 199 s.

3. Hovorun, S. (2019). Teoretychni zasady pravoslavnoyi ekleziolohiyi u yiyi istorychnomu rozvytku [Theoretical foundations of Orthodox ecclesiology in its historical development]. (Doctor dissertation). Kiev, 623 s.

4. Dokumenty Svyatoho i Velykoho Soboru Pravoslavnoyi Tserkvy. Kryt. (2016). Kiev. 112 s.

5. Kyrylo (Hovorun), arkhimandryt. (2019). Ryshtovannya Tserkvy: vbik post-struktural'noyi ekleziolohiyi [Church scaffolding: towards poststructural ecclesiology]. Kiev, DUKH I LITERA. 312 s.

6. Oleksandr (Drabynko), mytropolyt. (2018). Ukrayins'ka Tserkva: shlyakh do avtokefaliyi. *Do dyskusiyi navkolo kanonichnoho statusu, bohosluzhbovoyi movy ta istoriyi Ukrayins'koyi Tserkvy* [Ukrainian Church: the path to autocephaly]. – Kiev. DUKH I LITERA. 684 s.

7. Rudych F., Balaban R., Derhachov O. (2002). Ukrayina u suchasnomu heopolitychnomu prostori:

teoretychnyy i prykladnyy aspekty: monohrafiya [Ukraine in the modern geopolitical space: theoretical and applied aspects: monograph. Interregional Academy of Personnel Management]. Kiev: MAUP. 487s.

8. Sahan O. (2004). Vselens'ke pravoslav'ya: sut', istoriya, suchasnyy stan [Ecumenical Orthodoxy: essence, history, current state]. Kyiv. 912 s.

9. Sahan O. (2001). Natsional'ni proyavy pravoslav'ya: ukrayins'kyy aspekt [National manifestations of Orthodoxy: the Ukrainian aspect]. Kyiv. 256 s.

10. Papkova I. (2011) The Orthodox Church and Russian Politics. New York: Oxford University Press. 265 s.

11. Filip (Saliba), mytropolyt. (2008). 28-y kanon IV Vselens'koho soboru – aktual'nyy chy neaktual'nyy s'ohodni? : Vystup na konferentsiyi Brat-stva sv. Olbana i Serhiya, shcho vidbulas' u seminariyi sv. Volodymyra. Retrieved from: <http://www.aoiusa.org/2009/09/canon-28-ho-4-ho-ekumenichnoho-soboru-relevantnohorelevantnoho-s'ohodni-met-filip-saliba>. (accessed 15 January 2021).

12. Sanderson S. W. (2005). Autocephaly as a function of institutional stability and organizational change in the Eastern orthodox church. University of Maryland, College Park. 196 p.

The influence of the presidents of Ukraine on the formation of the idea of the united local Orthodox church

Kobetiak Andrii Romanovych

Candidate of Philosophical Sciences,
Associate Professor at the Department
of Philosophical and Historical Studies
and Mass Communications
Zhytomyr Polytechnic State University
Chudnivska str., 103, Zhytomyr, Ukraine

*The **relevance of the topic** lies in the need for research state-church relations in Ukraine during the period of independence, which has been updated by many factors and reasons. Modern vectors of the state government's policy in the religious sphere are analyzed. It has been established that in the political system of Ukraine, one of the types of political institutions that affects the sphere of state-religious relations is the institution of the President of Ukraine. It is indicated that the current political situation in Ukraine shows a deep crisis in relations in many spheres of social life, including inter-religious relations. **The purpose of the article** is to highlight the problems of the political influence of the institution of the Presidency during the formation of Ukrainian statehood and to apply this knowledge to the realities of modern society. **The methodological bases** of the research were historical and comparative methods, comparative approach, traditionalism, hermeneutics, religious anthropology, philosophical symbolism, methods of analysis and synthesis. **Results of the research.** The Orthodox Church is the dominant denomination in Ukraine, but today it is in the stage of division into different jurisdictions. It has been proven that the unification of the divided branches of Ukrainian Orthodoxy will contribute to the consolidation of Ukrainian society, especially in the presence of open external aggression. It was established that the institution of the presidency itself plays an extremely important role in state policy in the religious sphere. The article analyzes that Ukrainian Presidents actively participated in the religious policy of the state and contributed to the formation of the United Local Church. It is the President who is the guarantor of compliance with the Constitution of Ukraine, including ensuring the right to freedom of conscience and religion and their observance. It has been analyzed that the President can introduce draft laws that regulate public relations in the religious sphere for consideration by the Verkhovna Rada of Ukraine; endowed with the right to prepare and introduce draft decrees and orders that determine the vector of religious policy; creation of consultative and advisory bodies in the field of religious issues. Therefore, the formation of the United Church should take place on the basis of a constructive dialogue between the authorities, denominations and society.*

The study claims that the problem of the formation of the United Orthodox Church in Ukraine today is urgent and extremely acute. It was established that the status of the United Independent Church affects issues of national security, international recognition, geopolitical influence, consolidation of Ukrainian society, unification of self-identification of Ukrainian citizens and is an important conflict-causing factor.

Therefore, the church is an important factor in the consolidation of the divided Ukrainian society, therefore the state policy in this area should be directed to support the project of the Local Church. Independently, the churches failed to unite during thirty years of independence. Therefore, strict state regulation of the process of interfaith dialogue and interaction on the way to full unification is necessary.

Key words: Political institution, Church, President, law, political influence, international relations.